

Dato: 19. maj 2017
Sagsnr.: 1703593
Dok.nr.: 370554
Sagsbeh.: UH.DKETIK

**DET
ETISKE
RÅD**

Ørestads Boulevard 5
Bygning 37, st.
2300 København S

M: kontakt@etiskraad.dk
W: www.etiskraad.dk

Bilag

Det Ethiske Råds generelle overvejelser i forbindelse med Region Midtjyllands henvendelse til Rådet om evt. nedlæggelse af Hjernesamlingen, Risskov.

Region Midtjylland anfører i sin henvendelse til Rådet, at man overvejer at gennemføre bortskaffelsen af Hjernesamlingen på samme måde som ved destruktion af øvrigt biobank-materiale.

Centralt for overvejelser omkring destruktion af Hjernesamlingen er, om en samling af hjerner har en særlig status i forhold til biologisk materiale generelt.

Den døde menneskekrop behandles i vor del af verden med stor respekt. Kroppen hænger uløseligt sammen med det levede liv og repræsenterer som sådan et menneske. Dette afspejles bl.a. i straffelovens forbud mod usømmelig omgang med lig. Der er strenge regler for, hvad der må ske med den døde krop, når en person er afdøet ved døden, herunder regler om begravelse, kremering m.v. Der gælder andre regler for biologisk materiale fra hospitaler m.m. Dette bortskaffes normalt rutinemæssigt efter de regler og procedurer, som gælder for biologisk materiale.

Man kan være af den opfattelse, at hjerner kan håndteres på samme måde ud fra den opfattelse, at hjernen ikke på samme måde som kroppen identificerer en person, og at hjernen derfor må betragtes som biologisk materiale på linje med andre former for dele af kroppen.

Modsat kan man have den opfattelse, at hjernen har en særlig status, som begrundes en særlig håndtering ud fra den betragtning, at for mange mennesker repræsenterer hjernen en væsentlig del af afdødes personlighed. Dette understøttes af, at dansk lovgivning markerer, at både kroppen og hjernen er centrale for afdørelsen af liv, og en naturlig følge af at acceptere et hjernedøds-kriterium er, at man også må acceptere hjernens særlige status. Ud fra en sådan tankegang, kan der derfor være de samme overvejelser omkring bortskaffelse af en samling af hjerner, som der er i forbindelse med det døde legeme.

Man kan også lægge vægt på, at et særligt fokus på værdighed vil være egnet til at imødekomme den gruppe af pårørende, for hvem det har betydning, at deres slægtninges hjerne bortskaffes på samme måde som kroppen. Man har ikke

orienteret de pårørende om, at de har begravet deres slægtning uden den pågældendes hjerne, og man kan på den baggrund have den holdning, at dette forpligter til særlig varsomhed omkring nedlæggelse af samlingen.

Rådet har ved sine overvejelser indhentet oplysninger om overvejelser og praksis omkring bortskaffelse af legeme eller dele af legeme, der har været doneret til videnskabelig brug ved de anatomiske institutter. Efter gældende praksis ved donation af legeme til Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Københavns Universitet bliver afdøde efter instituttets undersøgelser og brug af legemet afhentet af bedemand, kremeret og urnen bliver nedsat i anonym fællesgrav. De pårørende kan forinden træffe aftale med bedemanden om kistebegravelse eller nedsættelse af urnen på et andet sted, fx på et familiegravsted. Eventuelle dele af legemet, som er indgået i instituttets samlinger i en længere årrække, bliver kremeret og nedsat i anonym fællesgrav. Rådet har desuden været i kontakt med samlingsleder Ion Meyer ved Medicinsk Museion og indhentet viden om de overvejelser omkring udstilling og øvrig håndtering, som Museion gør sig i forbindelse med indsamlede dele af mennesker.

Region Midtjylland anfører, at der evt. kan komme en henvendelse fra anden offentlig forskningsinstitution om overtagelse af hele eller dele af Hjernesamlingen.

Rådet har forståelse for, at regionen må foretage nogle økonomiske prioriteringer i et presset sundhedsvæsen. Ud fra et generelt synspunkt kan det imidlertid være betænkeligt at inddrage økonomiske overvejelser i spørgsmål omkring overdragelse af dele af den menneskelige krop. I Rådets arbejde med kommercialisering af kroppen (se Rådets redegørelse om International handel med menneskelige æg, rugemoderskab og organer) fandt Rådet, at der er et kontinuum fra handel med hele mennesker, som udgør den alvorligste værdighedskrænkelse, over handel med vitale kropsdele til surrogatmoderskab og handel med ægceller. Det er Rådets opfattelse, at hvis man gør den menneskelige krop og dens dele til en form for ting med en økonomisk værdi, så respekterer man ikke den særlige værdi eller værdighed, som mennesket har.

Konkret i forhold til Hjernesamlingens særlige historie og natur, herunder de overvejelser af etisk karakter der tidligere har været om samlingens opretholdelse, kan man derfor have den holdning, at hvis de afgørende forudsætninger for samlingens opretholdelse ikke længere er til stede, bør samlingen nedlægges.

Men man kan ved spørgsmål om overdragelse af samlinger af menneskelige dele også have den opfattelse, at en samling kan overdrages til andre, hvis der er et almennyttigt formål med dette. Det kan være en formidlingsmæssig værdi, eller det kan være en forskningsmæssig værdi.

Det kan således være et tungtvejende nytteetisk argument, at Hjernesamlingen eksisterer, og at der antageligt ikke kunne etableres en lignende samling i dag. Man kan se på det som en uerstattelig vidensbank, som - så vidt det overhovedet er muligt - bør bevares for eftertiden, hvis andre offentlige eller private kan finde de økonomiske midler hertil, herunder overførsel til udlandet, og i overensstemmelse med gældende danske regler vedrørende biobanker.